

สภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด
บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
The Operating of Huai Lad Coffee Community Enterprise Group
Ban Huai Lat, San Tom Subdistrict, Phu Ruea District, Loei Province

จิลาพร ศรีบุรินทร์¹ วิชญ์ มะลิตัน²
E-mail: sb6240307103@lru.ac.th

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิต (สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด) จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ผลการวิจัยพบว่า 1) money (การเงิน) กลุ่มยังขาดปัจจัยเรื่องเงินทุนและเครื่องมือ ทางกลุ่มจึงมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยไว้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพ 2) Man (คน) กลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตแปรรูปของกาแฟ 3) Materia (วัสดุ) สำหรับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปกาแฟมีเพียงพอต่อการใช้งาน 4) Managemen (การบริหารจัดการ) สมาชิกในกลุ่มต้องเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน กาแฟ จังหวัดเลย

Abstract

Research report on the operating conditions of the coffee community enterprise group The objectives were to study the operating conditions of Huai Lat Coffee Community Enterprise Group, Ban Huai Lat Village, Santom Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province, using a qualitative research methodology. The target group was a group of producers (Members of the Huai Lad Coffee Community Enterprise Group) totaling 8 people. The tool used was an in-depth interview form. The results showed that this study The researcher studied the operating conditions of the Huai Lad Coffee Community Enterprise Group. The results of the research showed that 1) money (financial) The group still lacks capital and tools factors. Therefore, the group has borrowed money to build a greenhouse and buy modern equipment to produce quality coffee 2) Man (people) The group still lacks knowledge and understanding of coffee production and processing 3) Materia (material) For the materials, equipment and tools used in coffee processing are sufficient for use. 4) Managemen (management) Members of the group must attend every meeting and follow the rules strictly.

Keywords: operation, community enterprise, coffee, Loei Province

ความเป็นมาของปัญหา

กาแฟถูกค้นพบครั้งแรกในศตวรรษที่ 15 โดยกลุ่มนักบวชชาวอาหรับ ปัจจุบันนิยมปลูกในกว่า 70 ประเทศทั่วโลก กาแฟมีส่วนประกอบของคาเฟอีนมีสรรพคุณในการกระตุ้นให้ตื่นตัว เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของบางประเทศ เช่น บราซิล เวียดนาม โคลอมเบีย เป็นต้น พันธุ์กาแฟที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ พันธุ์อาราบิก้าและพันธุ์โรบัสต้า การปลูกกาแฟคุณภาพดีที่บ้านห้วยลาดนั้นก็คือกาแฟห้วยลาดสายพันธุ์อาราบิก้า การคัดเลือกต้นกล้าคุณภาพดีที่ตรงตามแบบธรรมชาติและที่สำคัญต้องปลูกกาแฟในหมู่บ้านห้วยลาด อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่แห่งนี้ขึ้นชื่อเรื่องอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี จึงได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งทะเลภูเขาสดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู มีดินอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุที่สำคัญเพราะเป็นดินภูเขาไฟเก่า เหมาะสำหรับปลูกพืชบางชนิด เช่น แก้วมังกร ขิง ไข่ไก่ ไคโด แมคคาเดเมีย รวมถึงกาแฟพันธุ์อาราบิก้าที่ชอบที่สูงและเย็นตลอดปี (อดิชาติ เรืองสมบัติ, 2562)

¹ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน โดยมีคนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของและร่วมกันรับผิดชอบที่เกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนเป็นเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า โดยมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนทำธุรกิจชุมชนที่นำเอา ภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของชุมชนมาใช้ในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้คนในชุมชน มีโอกาสเรียนรู้วิธีการจัดการธุรกิจที่ไม่สลับซับซ้อน รู้จักการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวมและเพื่อ ตัวเองตลอดจนได้เรียนรู้ถึงการจัดการผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ของชุมชนและมีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการรู้จัก ใช้ทรัพยากรภายในชุมชน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ภูมิปัญญาชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (วรรณพงศ์ ช่วยรักษา, 2560)

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็น กระบวนการบริหารจัดการในชุมชน ซึ่ง ประกอบด้วย ด้านการจัดการองค์กรและการบริหารงาน การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดการองค์กร และการบริหารงาน กลุ่มแต่ละกลุ่มให้ข้อมูล เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่ม ปัญหา และวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และลักษณะของกลุ่มการศึกษาครอบคลุมรูปแบบการจัดองค์กร ขนาด ของกลุ่มโดยพิจารณาจากจำนวนสมาชิก ลักษณะการกระจายการถือหุ้น และสอดคล้อง กันระหว่างหน้าที่ตามตำแหน่งกับงานที่ปฏิบัติจริง ประสิทธิภาพของการดำเนินธุรกิจของกลุ่มและพิจารณาการดำเนินงานว่าสอดคล้องกับปรัชญาที่ตั้งไว้ โดยใช้ลักษณะ 7 ประการ ขององค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนเป็นฐานด้านการผลิต การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการผลิตนั้น ประกอบด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต และความต้องการความช่วยเหลือด้าน การผลิต รวมถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย ศักยภาพทางด้านยอดขาย และศักยภาพ ทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวมด้านการเงินและการบริหารการเงิน การศึกษาถึงโครงสร้างการเงินนั้น ประกอบด้วยการศึกษา เกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน การวางแผนการ ใช้เงินทุน และศักยภาพทางการเงิน ด้านการตลาด ทำการวิเคราะห์การบริหารการตลาดของกลุ่ม ครอบคลุมการวางแผนการตลาด ความสามารถในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย และกลยุทธ์การตลาดของกลุ่ม ตลอดจนความสามารถของบุคลากรของกลุ่มในด้านการตลาดด้วย (ศรีบุญจิตต์ และคณะ, 2547)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2561 ดั้งเดิมชาวบ้านห้วยลาดมีอาชีพหลัก คือ ทำไร่ มัน ชิง ปลูกรูข้าว ต่อมาเมื่อนายทุนเข้ามาส่งเสริมให้ปลูกกาแฟในหมู่บ้าน ชาวบ้านก็เริ่มปลูกกาแฟ แต่หลังจากที่กาแฟโตและเก็บผลผลิตได้ก็ไม่มีแหล่งจำหน่ายจึงทำให้ชาวบ้านประสบปัญหาเรื่องการตลาด หลังจากนั้นได้มีการปรึกษารื้อกันว่าจะทำอย่างไรถึงจะมีที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น กาแฟ จึงได้มีการตัดสินใจรวมตัวกันตั้งกลุ่มกาแฟห้วยลาดขึ้นมา เพื่อรวมตัวกันคิดและหาวิธีแปรรูปและการหาตลาดขึ้นมา จนในที่สุดทางกลุ่มก็สามารถมีช่องทางในการจำหน่ายกาแฟได้สำเร็จ โดยผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยลาดมีจำหน่าย 2 รูปแบบ คือ จำหน่ายเมล็ดกาแฟคั่วและจำหน่ายกาแฟบดในซองดริป สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนตามที่ตั้งใจไว้ได้อย่างสำเร็จ (แดง แสนปัดชา, 2561) แต่ปัจจุบันพบว่า ปัญหาของสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม การผลิตและการแปรรูปกาแฟ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและขาดเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด หมู่ที่ 3 ตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

ทฤษฎีบริหาร 4M หมายถึง หมายถึงองค์ประกอบของ ทฤษฎี 4m คือ เป็นทฤษฎีการจัดการ เป็นหนึ่งในทฤษฎีการบริหาร ปัจจัยในกระบวนการผลิต 4 m (4M in Production Process) เป็นทฤษฎีการบริหาร 4 m ประกอบด้วย Man (คน)เพราะการผลิตหรือดำเนินการใด ๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดการผลิตหรือกิจกรรมทางธุรกิจทุกรูปแบบ การพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ การบริหารกำลังคน ต้องมีการพัฒนาคนด้านความรู้ ทักษะ และวางแผนการใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด Money (เงินหรือทุน) ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจทั้งจากเงินทุนภายในและภายนอก ในทางธุรกิจเงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำธุรกิจทุกอย่างไม่สามารถดำเนินได้ดีหากขาดทุนในการดำเนินงานของทฤษฎีการบริหารจัดการ เมื่อทำธุรกิจทุกอย่างจะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามหลักการบริหารงานในการดำเนินธุรกิจ Material (วัตถุดิบ) มีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งที่สำคัญอันดับต่อมา เพราะทุกธุรกิจต้องอาศัยสิ่งที่ได้ในกลุ่มนี้มาใช้เป็นทรัพยากรในการผลิต ดังนั้นต้องรู้จักบริหารจัดการวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพสามารถมีเพียงพอในการผลิต บริหารจัดการให้ได้ต้นทุนที่ต่ำในการผลิต และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด การบริหารวัสดุ ในการดำเนินงานว่าทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองทรัพยากรในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือการใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด Management (การบริหารจัดการ) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การสรรบุคลากร การนำหรือสั่งการ และการควบคุมองค์กรหรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันการจัดการทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย การใช้งานตามตำแหน่ง

ตลอดจนการจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรเทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งยังช่วยบริหารให้กับองค์กรต่างๆ ให้มีความก้าวหน้าด้วย

ปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ยังมีปัญหาในเรื่องของสมาชิกภายในกลุ่มยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกาแฟ การผลิตกาแฟ การปลูกกาแฟ และการแปรรูปกาแฟว่าทำไปด้านไหนบ้าง ที่เกี่ยวกับการตลาด คนที่ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจริงๆ จะมีแค่คนที่ประธานกลุ่มส่วนสมาชิกในกลุ่มคนอื่นนั้นไม่ปลูกกาแฟแล้ว นำเอาเมล็ดมาจำหน่ายให้กับกลุ่มเท่านั้น โดยปกติแล้วกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟสมาชิกในกลุ่มก็ต้องมีความรู้เรื่องกาแฟ แต่สมาชิกในกลุ่มนี้ไม่ค่อยใส่ใจที่จะศึกษาเท่าไร นอกจากการปลูกแล้วนำเมล็ดมาจำหน่ายและปัญหาอีกอย่างที่เจอภายในกลุ่มก็คือกาแฟในปีนี้มีน้อยไม่พอต่อการนำเอามาทำผลิตภัณฑ์หรือต่อยอดให้กับกลุ่ม ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดว่าจะมีการพัฒนากลุ่มต่อไปได้ให้สมาชิกในได้มีส่วนร่วมมากขึ้นภายในกลุ่มเพื่อเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ดีและผลิตภัณฑ์กาแฟที่มีคุณภาพดีไว้ส่งออกจำหน่ายเพื่อเพิ่มยอดขายให้กับกลุ่มได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ผลิต (สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด) ประกอบด้วยประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน รองประธาน จำนวน 1 คน เลขานุการ จำนวน 1 คน เหรัญญิก จำนวน 1 คน และคณะกรรมการ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ผลิต (สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด) โดยการศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ผลิต (สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด) จำนวน 8 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมารวบรวมจัดหมวดหมู่ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจน สอดคล้องกับกรอบการดำเนินการ ศึกษาที่กำหนดไว้จากนั้นทำการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางราชการ พระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อแสดงคำความสัมพันธที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ การวิเคราะห์จะใช้การสังเคราะห์เป็นข้อมูลสรุปในลักษณะพรรณนา (Descriptive) เพื่อประเมินสภาพการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลसानตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการบริหาร 4 M ของ Peter F.Drucke มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

1. money (การเงิน) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด มีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ แต่ทางกลุ่มยังขาดปัจจัยเรื่องเงินทุนและเครื่องมือ ทางกลุ่มจึงมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยไว้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพ และทางกลุ่มยังได้มีการเก็บเงินหุ้นจากลูกกลุ่ม เดือนละ 200 บาท/คน เพื่อไว้เป็นทุนในการทำผลิตภัณฑ์

2. Man (คน) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด สมาชิกภายในกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตการแปรรูปของกาแฟ สมาชิกภายในกลุ่มมีส่วนร่วมน้อย เพียงปลูกต้นกาแฟและนำเมล็ดกาแฟมาจำหน่ายให้ภายในกลุ่มเท่านั้น เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่ค่อยใส่ใจในเรื่องการดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะมอบให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินงานอยู่เพียงผู้เดียว

ภาพที่ 1 นำเมล็ดกาแฟที่คั่วแล้วบรรจุใส่ถุงไว้สำหรับจำหน่าย
(ที่มา: แดง แสนปัดชา, 2562)

3. Materia (วัสดุ) สำหรับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปกาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดนั้น ได้แก่ เครื่องคั่ว เครื่องสีเปลือก เครื่องสีกะลา เครื่องแพ็ค เครื่องบดเมล็ดกาแฟ และเมล็ดกาแฟจากลูกกลุ่ม เพื่อนำมาแปรรูปทำผลิตภัณฑ์ของในกลุ่ม

ภาพที่ 2 เครื่องคั่วกาแฟ
(ที่มา: แดง แสนปัดชา, 2562)

ภาพที่ 3 เครื่องสีเปลือก
(ที่มา: แดง แสนปัดชา, 2562)

4. Managemen (การบริหารจัดการ) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดนั้น มีการให้สมาชิกในกลุ่มได้รวบรวมและผลิตกาแฟร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มต้องเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม หากสมาชิกคนใดไม่เข้าร่วมประชุม จะต้องเสียค่าปรับ 200 บาท และสมาชิกในกลุ่มต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

ภาพที่ 4 การประชุมวางแผนการทำงานของกลุ่มและมีหน่วยงานต่างๆเข้ามาให้คำแนะนำ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมการพัฒนาชุมชน
(ที่มา: แดง แสนปัดชา, 2564)

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด หมู่ที่ 3 ตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการบริหาร 4 M ของ Peter F.Drucke มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้ 1. money (การเงิน) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด มีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ แต่ทางกลุ่มยังขาดปัจจัยเรื่องเงินทุนและเครื่องมือ ทางกลุ่มจึงมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยไว้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพ และทางกลุ่มยังได้มีการเก็บเงินหุ้นจากลูกกลุ่ม เดือนละ 200 บาท/คน เพื่อไว้เป็นทุนในการทำผลิตภัณฑ์ 2. Man (คน) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด สมาชิกภายในกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตการแปรรูปของกาแฟ สมาชิกภายในกลุ่มมีส่วนร่วมน้อย เพียงปลูกต้นกาแฟและนำเมล็ดกาแฟมาจำหน่ายให้ภายในกลุ่มเท่านั้น เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่ค่อยใส่ใจในเรื่องการดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะมอบให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินงานอยู่เพียงผู้เดียว 3. Materia (วัสดุ) สำหรับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปกาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดนั้น ได้แก่ เครื่องคั่ว เครื่องสีเปลือก เครื่องสีกะลา เครื่องแพ็ค เครื่องบดเมล็ดกาแฟ และเมล็ดกาแฟจากลูกกลุ่ม เพื่อนำมาแปรรูปทำผลิตภัณฑ์ของในกลุ่ม 4. Managemen (การบริหารจัดการ) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดนั้น มีการให้สมาชิกในกลุ่มได้รวบรวมและผลิตกาแฟร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มต้องเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม หากสมาชิกคนใดไม่เข้าร่วมประชุม จะต้องเสียค่าปรับ 200 บาท และสมาชิกในกลุ่มต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ จิรพร มหาอินทร์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการค้าและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี พบว่ากลุ่มไม่มีความรู้ ความชำนาญในด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการเงิน กลุ่มอาชีพจักสานจากเตยหนาม ชุมชนบ้านพงบุโต๊ะ ประสบ ปัญหา คือ การบริหารจัดการด้านการเงิน กลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และช่องทางการจัดจำหน่าย จากเทศบาลเมืองสะเตงนอก และมีเงินกองทุนจากการลงทุนของสมาชิก แต่พบว่า จำนวนเงินในกองทุนของกลุ่มมี จำนวนน้อย ทำให้กลุ่มไม่มีเงินเหลือเพียงพอในการดำเนินงาน เนื่องจากกลุ่มยังไม่มีระบบการจัดการเงินกองทุนที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระชัย สุนทร, พจ พจ และอานวย สังข์ช่วย (2563) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผึกหลอด ตำบลแทน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ด้านงบประมาณ ควรให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ให้ความรู้ด้านการจัดทำงานงบประมาณ

การบริหารรายรับ ค่าใช้จ่าย การใช้เงินกองทุน และอุษา เหล่าตัน, ประโยชน์ สงกลิ่น และวินัย ผลเจริญ (2560) ได้กล่าวว่า กลุ่มควรมี การประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ การบริหารจัดการทางการเงิน ของกลุ่ม โดยให้เชิญบุคคลากรจากสถาบันการเงินมาเป็นวิทยากรให้กับกลุ่ม 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ กลุ่มอาชีพจักสานจาก เตยหนาม ชุมชนบ้านพงบุโต๊ะ พบว่า สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเตรียมวัสดุด้วยตนเอง ทำให้สี ขนาด ความหนาของเตยหนามที่นำมาผลิตสินค้ายังไม่มาตรฐาน ซึ่งส่งผลต่อการตั้งราคาสินค้า และการเพิ่มมูลค่าของสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา มุกดา (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิต สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดตาก พบว่า สมาชิกขาดการพัฒนาฝีมือในการผลิตไม่มีการศึกษาการวางแผน การผลิตที่แท้จริงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ อบรมพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มี มาตรฐาน 4) ด้านการจัดการ พบว่า กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่การทำงานตามโครงสร้างกลุ่ม แต่ในการปฏิบัติจริงกลุ่มยังไม่มี ความเป็นอิสระกันของหน้าที่ที่แท้จริง กลุ่มยังขาดทักษะการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ยังวางตำแหน่งหน้าที่ในการรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งไม่ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มอยู่ในวงแคบ ไม่มีการจัดทำแผนธุรกิจ อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมและการประสานงาน ทำให้กลุ่มขับเคลื่อนช้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ เดชบุรีรัมย์ และปิยาภรณ์ ศิริภาณุมาศ (2555) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพจักสานของผู้สูงอายุ บ้านหนองขาม ตำบลหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มมีการแบ่ง อำนาจหน้าที่กันในการทำงานตามในข้อบังคับของกลุ่มเท่านั้น แต่ไม่มีการจัดการภายในกลุ่มที่แท้จริง กรรมการ ขาดความรู้ในการดำเนินงานของกลุ่ม ระบบการทำงานไม่ชัดเจน ไม่มีแผนการจัดการกระบวนการผลิตแผนการตลาด และการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงเพราะขาดความรู้ ขาดความเข้าใจในงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี ขาดการมีส่วนร่วมและการประสานงานภายในกลุ่มกับหน่วยงานสนับสนุน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ผลการวิจัยพบว่า 1. money (การเงิน) กลุ่มยังขาดปัจจัยเรื่องเงินทุนและเครื่องมือ ทางกลุ่มจึงมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยไว้ในการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพ 2. Man (คน) กลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตการแปรรูปของกาแฟ 3. Materia (วัสดุ) สำหรับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปกาแฟมีเพียงพอต่อการใช้งาน 4. Managemen (การบริหารจัดการ) สมาชิกในกลุ่มต้องเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด ตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ยังมีปัญหาในเรื่องของ Man (คน) คือการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตและการแปรรูปกาแฟ ซึ่ง Man (คน) มีความสำคัญในการพัฒนาการผลิตและการแปรรูปกาแฟ ดังนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ควรพัฒนาดังนี้ 1. ประธานกลุ่มควรหาหน่วยงานที่มีความรู้ในเรื่องของการผลิตกาแฟ มาช่วยอบรมแก่สมาชิกกลุ่ม เพื่อให้มีความรู้ในการผลิตกาแฟอย่างมีคุณภาพและสามารถนำมาแปรรูปได้ 2. เหนียวญิกควรมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งผลการศึกษพบเพียงสภาพการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด แต่ยังไม่พบเห็นการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด ดังนั้น ควรศึกษาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาดบ้านห้วยลาด ตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- จิรพร มหาอินทร์, อรุณี พึ่งวัฒนกุล, จิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์ และขวัญฤทัย วงศ์คำแหงหาญ. (2554). การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- แดง แสนปัดชา. (2561). ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม. เลย: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟห้วยลาด บ้านห้วยลาด หมู่ที่ 3 ตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
- ธีระชัย สุนทรพจ พง และอานวย สังข์ช่วย. (2563). การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารวิชาการ 9(1), 139-148.
- ประสิทธิ์ เดชบุรีรัมย์ และปิยาภรณ์ ศิริพานุมาศ. (2555). การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพจักสานของผู้สูงอายุบ้านหนองขาม ตำบลหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 7(2), 89-96.
- วรรณพงศ์ ช่วยรักษา. (2560). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาดา มุกดา. (2557). แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดตาก. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 10(1), 187-205
- ศรีบุญจิตต์ และคณะ. (2547). อุตสาหกรรมหัตถกรรมกระท่อมตอนบน - เหนือโครงการปรับโครงสร้างหนี้. โครงการวิจัย: กองทุนสนับสนุนการวิจัยประเทศไทย.
- สฤญเกียรติ แจ่มสมบูรณ์. (2559). การจัดการอย่างยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารรายการเทิดพระเกียรติของสถานี
- อดิชาติ เรืองสมบัติ. (2562). สารคดี กาแฟห้วยลาด. (สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2564) เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/EDy6q>
- อุษา เหล่าตัน, ประโยชน์ ส่งกลิ่น และวินัย ผลเจริญ. (2560). การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(1), 24-37.
- Peter F.Drucke. (2548). ทฤษฎีบริหาร 4M. (สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2564) จาก: <https://www.pangpond.com/4m>